

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOSZVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendes tagdíja évi 200 lel, klszgdák, gazdatltszek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfigyelő bizottság felfigyelése mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

MEGHÍVÓ.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmánya Kolozsvárt, 1927. évi szeptember hó 28. napján d. u. 4 órakor az egyesület Attila utca 10. sz. alatti székházában rendes ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjait meghívja.

Kolozsvárt, 1927. szept. 16.

Az Elnökség.

Az optáns per.

A Nemzetek Szövetsége előtt most van folyamatban a magyar optánsok a román állammal szemben megindított perének tárgyalása. A napl sajió sűrűn foglalkozik ezzel a Romániát annyira közelről érdeklő perrel, amely talán a Népszövetség jelenlegi ülészakájában elintézését is fog nyerni. Olvasó közönségünk részletes tájékozása szempontjából szükségesnek gondoljuk ez alkalommal az optáns per részleteit lapunk hasábjain is ismertetni.

Köztudomású, hogy az „optánsok” kifejezés alatt azok a személyek értendők, akik a triánoni békeszerződés 63. ik szakasza értelmében valamelyik állam állampolgárságát választották, illetőleg arra optáltak. A triánoni békeszerződés 7. ik fejezete ugyanis az állampolgárságra vonatkozó rendelkezések között kimondja, hogy mindazon személyek, akik oly területen bírnak illetékeséggel, mely korábban a volt osztrák-magyar területhez tartozott, azonnal és a magyar állampolgárság kizárásával annak az államnak állampolgárságát kapják, mely a kérdéses területen a felségjogot gyakorolja (61. ik cikk). Ezzel szemben a szerződés 63. ik cikke következőképpen rendelkezik:

„18 éven felüli személyek, akik magyar állampolgárságukat elvesztik és 61. ik cikk szerint nyernek rögtön új állampolgárságot, jogosultak a jelen szerződés hatálybalépésétől számított 1 évi időtartamon belül optálni annak az államnak állampolgárságát, amelyben illetékeséggel bírtak, mielőtt az illetőségüket az átruházott területen megszerezték. A férj optálása kiterjed nejére, a szülőké a 18 éven alóli gyermekekre, azok a személyek, akik az optáló fenti jogát gyakorolták, az optáló követő 12 hónapon belül abba az államba tartoznak átteni lakóhelyüket, amelynek állampolgárságát optálták. Jogukban áll megtartani ingatlanukat azon állam területén, amelyen az optáló megelőzőleg laktak. Magukkal vihetik bármi néven nevezendő ingó vagyont, e miatt sem kivételt, sem behozatali díjakkal, vagy illetékekkel nem terhelhetők”.

Ezzel kapcsolatban a 64. ik cikk ugyanilyen optálási jogot ad azon személyek részére, akik a volt osztrák-magyar monarchiához tar-

tozó valamelyik területen bírnak illetékeséggel és ott a lakosság többségétől fajra, vagy nyelvre különböznek, ez esetben 6 hónapi időtartamon belül Ausztria, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Románia, Jugoszlávia, vagy Csehszlovák államok valamelyike javára optálhatnak a szerint, amint az ottani lakosság többsége oly személyekből áll, akik ugyanazt a nyelvet beszélik és ugyanazon a fajhoz tartoznak, mint ők.

Köztudomású, hogy a fenti cikkelyekben foglalt optálási joggal számos, a Romániához csatolt magyar területen nagy kiterjedésű földbirtokkal rendelkező személy élt és a magyar állampolgárságra optált.

Románia törvényhozása által elfogadott és 1921 július hó 30. án közhírré tett agrárreform törvény alapján megindult kisajátítások során ezek az optált birtokosok túnyomóan a törvény 6. ik cikkében foglalt rendelkezések alá vétettek és birtokaik, mint távollevők földje teljes egészükben kisajátítás alá estek. Az erre vonatkozó agrárreform törvénytörvények szerint teljességükben kisajátítottak a távollevők összes falusi birtokai és városi külterkei. Távollevők alatt értendő azok, akik 1918 december 1. től, az agrárreform benyújtásáig a hazától távol voltak anélkül, hogy valamilyen hivatásos megbízatásuk lett volna külföldön.

Az ilyenformán kisajátítással sújtott optánsok a triánoni békeszerződés fenti idézett rendelkezésére hivatkozással pert indítottak a békeszerződés 239. ik cikkében megalakult vegyes választott törvényszék előtt, amely törvényszék 3 tagból alakult, kik közül egyet a magyar kormány, egyet a román kormány nevezett ki, elnököt pedig közös megállapodással választottak. Ez a törvényszék a tavasz folyamán kezdte meg Párisban tárgyalásait, amidőn az optánsok keresetének tárgyalására került a sor, a román kormány megbízottja illetékeségi kifogást emelt azon indokolással, hogy az agrárreform során végrehajtott intézkedések a román állam felségjogai közé tartoznak és így nem vonhatók a törvényszék bírászkodása alá. A törvényszék ennek dacára magát illetékesnek mondotta ki az optáns perek tárgyalására, amire Románia bíróját visszavonta és az ügyet a Népszövetség elé terjesztette, kérve annak megállapítását, hogy a párisi törvényszék illetékes-e az optánsok ügyében ítékezni. A Népszövetség tavaszi ülészakáján az ügy tanulmányozására egy három tagú bizottságnak adatott ki, amelynek elnöke az angol külügyminiszter. Ez a tanulmányozó bizottság jelenleg foglalkozik az ügygel és fogja jelentését előterjeszteni.

Megjegyezni kívánjuk, hogy az optánsok kisajátított birtokainak értéke cca. 15 milliárd arany frankot tesz ki.

Károk a mezőgazdasági üzemekben.

Írta: Glaser Géza.

1. Az ökörjárom. A tőlünk két napi vonatjárásra fekvő Tráciában még 8—10 ökör vontatta szíriai ekével folyik a szántás. Minél jobban haladunk nyugatra, mindinkább tökétesednek a talajművelő eszközök. Délbulgáriában még nagyon sok vaskormányos faekét látunk, míg Északbulgáriában, Szerbiában már általános a könnyebb típusú vaseke. A művelt nyugattól élesen elhatárol bennünket az ökörjárom használata. Ausztriában, Németországban törvények rendelkezések tiltják ennek az eszköznek használatát.

Ha a járom használatát összehasonlítjuk az ökörszerszámmával, úgy a következő hátrányok merülnek föl az alábbi terhére:

1. A három szöggel felszerelt járom súlya 16 kg., a rudra szerelt járom súlya ökörmagasságig emelve a) üres szekérről 28 kg., míg b) teli szekérről ennek szerencsétlen szerkezeténél fogva 39 kg.

2. Négyes befogásnál a) az első ökrök tézslájának súlya üres szekérről 15 kg.-mal nehezedik a rudas ökrök nyakára, a húzás okozta nyomásgyarapodást nem számítva, míg b) teli szekérvontatásnál, ha a tézsla kapcsolása a rud végén és felső élén alkalmazott szög révén történik, úgy ez további 45 kg. nyomatást gyakorol. Szóval a teli szekérvontatásnál egy pár ökör $16 + 39 = 55$ kg.-nyi, míg a négyes vontatásnál $39 + 15 + 45 = 99$ haszontalan ballasztot kénytelen a hátsó pár (rudas) ökör cipelni *

„Csak az ökör olyan türelmes, hogy ezt olyan hosszú időn át türi”. Vannak azonban a járomnak még ezen túlmenő „bűnei” is. Így:

3. Nyár idején a jármozott ökör legyek, bagócsok, szunyogok ezreinek csipése ellen képtelen védekezni és bizony gyakran nem egy gyöngye idegzetű, ehhez nem szokott ember nem bírja ki a kín minden jelét mutató, kidülledt szemű szegény párák látását.

4. Behordás idejében a szántás rendszerint az első bérés vezélése mellett, szántógerekekkel történik. A kisebb gyerek nem képes a jármozott befogásának elég körülmenyes munkáját elvégezni, miért is különösen reggeli és uzsonna idején, sőt ott is, ahol nem „a gazda szeme hízlatja a marhát”, ebéd idején sem kerül le a járom az ökörről, mi pliténés helyett további kioldást jelent.

Ott, ahol kifogják az ökröket, naponként $1/2 - 3/4$ órányi veszteséget jelent, amíg az első

* Ha a négyes vontatásnál a tézsla kapcsolása nem a rud végén és felső élén alkalmazott szög útján történik, hanem a rud alsó élén, közvetlen a járomszög mellett szerelt kampó útján, úgy a nyomás lényegesen kevesebb.

Gazdák általános biztosító
Részv.-társ.-nál.

Székhelye: Arad. Allgazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszeben. Elfogad tűz, lég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatossági, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

béres segítségével az egész csapat befogása befejezést nyer.

5. Ha a munka befejeztével a szántógyerekek hazaterelik az ökröket, rendszerint mindannyian ráütnék a takarmányos szekérre, míg az ökröket — nehogy elszéledjenek — tézslákkal hatos, nyolcas „cug“-ba kötik össze. Természetesen öreg ökröt, fiatalit vegyesen. A fiatalabbja az otthon váró takarmány reményében siet haza, ugyanekkor össze-vissza rángatja a törődött és tempót tartani nem tudó öregebb gárdát. És így nem egy ökröt többet szenved a hazauton, mint az egész napi szántásban.

6. A takarmányozásnál, alomhordásnál a rakodó ember röstel fölkapaszkodni a rakott szekérre, miért is a rud tövére ül, ami az ökr nyakának újabb terhelését jelenti.

Felétie szükséges már most, hogy a járom felsorolt bűneinek hátránya számszerűleg autentikusan beigazoltassék. A földművelésügyi miniszternek állna ez leginkább módjában, ha az állami birtokokon vagy 10 párhuzamos kísérletet rendelne el szerszámozott és jármozott ígásökrökkel. Kísérletre egyforma súlyú és fajtájú ökröknek csoportonként egy és ugyanazt a munkát kellene végeztetők (pl. szántásban ugyanazon a táblán, pl. 4 holdas fogást jármozott, 4 holdas fogást szerszámozott ökrökkel kellene járatni). Az év végén nemcsak a súlybeli különbséget megállapítására kellene szorítkozni, hanem a munkateljesítményre is.

2. *Trágyatelepek.* A gazdasági rendelkezések diktatórikus életleptételese terén iskolát csinált Mussolini, amidőn elrendelte a cementezett trágyatelepek kötelező létesítését. A mitőkeszegénységünk mellett erre még nem gondolhatunk. Talán kisebb költségekkel azonban keresztülvihető lenne a hig ürülék eddigi kárba vesztésének megakadályozása. Köztudomásu, hogy faluhelyen az istállóból egyenesen kivetett hígylé a trágyatelepek kilugozott vizével egyetemben, minden portáról kifolyik az utcára, megfertőzvé a kutakat, levegőt. Közegészségügyi indokollással volna elrendelendő, hogy minden trágyatelep körül, ugyszintén minden marhaistállóban vagy 30 cm.-es magasságu és ugyanolyan szélességű cementféle csövek (vályuk) alkalmaztassanak, amelyekben állandóan elhelyezett tőzegkorpa volna hivaiva felszívni a híg ürüléket. Egy számosállat felszívott híg ürülékével (a trágyakilugozás megakadályozását nem számítva) egy holdnyi területet lehet megtrágyázni. Már egy millió számotállat után, ha ugyanannyi hold többtermelését a költségek leszámításával 100 kg. buzára becsüljük csupán, úgy az országnak e rendelkezésből származó haszna egy millió mázsa buza á 800 L = 800 millió L.

3. *Traktortársulatok.* A mezőgazdasági nagyüzemek álagban 20 kat. holdnyi szántóra tartanak egy igaerőt. Sok őtholdas álagterületű kisgazdaság tart egy pár ígásökröt. Természetesen, hogy ez utóbbiak az ökrök munkaerejének csak $\frac{1}{4}$ részét bírják kihasználni, míg az év $\frac{3}{4}$ részén hever az ökr és emellett — az életfenntartási funkciók céljából — haszon nélkül fogyasztja a takarmányt.

Az ebből származó óriási kárt a traktortársulatok minél szélesebb körben való elterjesztésével lehetne kiküszöbölni.

A kár mérve körülbelül a következő alapon számítható ki. Egy pár ökr év takarmányozásához 2 hold termése szükséges. Minthogy a törpegazdaságok ígásökrei csak az év $\frac{1}{4}$ részében dolgoznak, a két hold $\frac{3}{4}$ része, vagyis 1 $\frac{1}{2}$ hold — a trágya,produkciótól eltekintve — jövedelmet tulajdonképpen nem hoz. Csak 500 000 törpegazdaságnál, ha a biztonság kedvéért csak 1 hold termését tekintjük kárba vesztettnek, úgy 500.000 holdnál 750 L. tiszta jövedelmet feltételezve, 37.500.000 L. vesztéség mutatkozik.

Ezen a hátrányon csakis a traktortársulatok minél nagyobb elterjedése tudna változ-

tatni. (A kis Lettországnban 252 gép, főleg traktortársulat működik.)

És itt nincs szükség más állami beavatkozásra, mint arra, hogy a földművelésügyi kormányzat hívja föl — eselleg jutalom kiütésével — a járás gazdasági felügyelőket, miszerint igyekezzenek minden községben egy-egy traktortársulatot összehozni. Amint egy társulat létrejön, az saját szerűen fog szaporodni, úgy, mint az annak idején a cséplőgéptársulatokkal történt. Figyelembe itt csakis az egyszerű szerűkezelű traktorok jöhetnek.

Az ilyen traktortársulatok idővel kifejlőhetnének más olyan eszközök beszerzésére is, melyeket egy kisgazda büdzsége nem bír el. (Például kombinált velőgép, kultivátorok, kapálógép stb.)

A finansziális megoldás e kérdésnél nehézséget nem okoz, amennyiben a gépgyárak érdeke ennek elhárítása.

A traktor beszerzése esetén a törpegazdaságnak a még netán fennmaradó csekély teherfuvarovást tehénjármozással (vagy idővel szerszámozással) kellene megoldania. Évenként 3—4—5 napi könnyű munka alig befolyásolná a tejelést.

A dohány termelése és jövedelmezősége.

I.

A dohánytermeléssel nagyobb birtokosok Erdélyben nem régebben, háboru előtt is foglalkoztak s a gazdasági bevételeknek igen jelentékeny tényezője volt a dohány. Míg a buzával bevetett területről 200—240 korona értékű buzát tudtak előállítani, addig a dohány kat. holdanként 1600—2000 korona bruttó jövedelmet hozott. — A gazdasági viszonyok folytonos rosszabodása arra kell készítse gazdáinkat, hogy olyan növények termelésére fektessenek fősúlyt, amelyeknek biztos piaca és előre megállapított ára van, mert a gazda csak így tud számítani. — Ha régebben jó haszonnal járt a dohánytermelés úgy most is a legjobban fizető gazdasági terményeink egyike kell, hogy legyen.

Különösen ajánlatos a dohánytermelés olyan vidékeken, ahol cukorrépát a vasuti állomás távolsága miatt nem lehet termelni, miután a dohánynak vasuti állomáshoz való szállítása sokkal könnyebb, mint a cukorrépának. Jövedelmezőség tekintetében pedig felülmulja a dohány jóval a cukorrépát, mert ha egy hold dohány álagtermését vesszük alapul, ami cca. 800 kgr., melynek beváltási ára á 40 lei, tehát 32.000 lei bruttó jövedelemmel szemben 150 q-s holdankénti álagos répatermésünkből 130 leimétermázsánkéntiárban is csupán 19.500 lei bruttó jövedelmet tudunk elérni. Cukorrépával szemben előnye még az, hogy míg a cukorrépa jó trágyás, kövér talajban tenyészik jól, addig a dohány a kevésbé jó erőben levő talajon is hozhat jó termést, a földet nem használja annyira ki, mint a cukorrépa, idejében leszedett dohány után vetett buza rendszeren igen jól sikerül.

Amint fentebb is említettem a dohány a talajban nem válogatós, agyagos és homokos talajon egyeránt megterem természetesen csak melegebb vidéken. Legjobb azonban neki a laza, meszes, erőteljes vályogtalaj. Friss törésben továbbá lóhere, vagy lucerna után nagyon jól terem. — A dohánynak szánt talajt célszerű előző évben megtrágyázni takarmány vagy kapásnövény alá, de lehet közvetlen dohány alá is trágyázni valamely kalászos növény után. Tarlóhántás után szorjuk el a jól érett istállótrágyát, melyet célszerű fahamuval keverni. A trágyázott földet ősszel mélyen alászántjuk, tavasszal ültetés előtt megforgatjuk megboronáljuk és könnyű fahengerrel meghengerejük. Az így elkészített talajon a kellő időben ültetett dohány 10—11 q. termést hozhat, utánna pedig az őszi buza igen jól fog sikerülni. Általában őszi buzát rendszerint dohány-

után termelünk és meghozza a 13—14 q holdanként.

A román állam a dohánytermelés fokozását tüzte ki célul Erdélyben is s ezért itt is a Regáthoz hasonlóan dohánytermelési körzeteket létesített. A dohánytermelési körzetek tisztviselői csupán a dohánytermelés ellenőrzésével foglalkoznak. Dohánytermelési felügyelőségek vannak Marosvásárhelyen, Szamárón, Lugason, Aradon, Temesváron. A dohánytermelési felügyelőségek körzetekre oszlanak, minden körzetnek van főnöke és vannak ügynökei, akik a dohánytermést ellenőrzik. Dohánytermeléssel foglalkozni szándékozók azon körzet főnökéhez kell, hogy forduljanak termelési engedélyért minden év január 1.-ig, amely körzethez tartoznak. A „Monopol“ az új dohánytermelőknél, akik legalább 10 évre kötelezik magukat dohánytermelésre, szárítószínek és felszerelések beszerzésére segélyt és 10 év alatt törlesztendő kamatmentes kölcsönt ad. Azonkívül a termelési idény alatt 7000 lei hektáronkénti előleget ad, melyet a dohány árából beváltáskor levon. Ugyancsak kioszt az ültetés befejeztével minden beültetett ár után 10 Lei ajándékot. Ez utóbbira azonban csak azok tarthatnak igényt, akik a leszerződött területet tényleg beültették.

Hogy a dohánytermelő minőségileg jó és értékes dohányt tudjon előállítani, nagy súlyt kell fektetnie arra, hogy dohányszárító szinjét, hogy és hol építi, mert jó dohányt csak jó szárító szinben lehet előállítani.

Fontos, hogy a dohánypajta szellős helyen épüljön, mert a száradási idő alatt a dohánynak levegőmozgásra van szüksége, fontos továbbá az, hogy a dohányszín jó tágas legyen, abba a zöld dohány kényelmesen elférjen, mert ha a dohányt zölden szorosban tesszük egymás mellé, az megfűlled és értéketelenné válik. Minden hold dohány szárítására 350 köbméter ürtartalmu hely szükséges. A dohányszárító szin jó nagy ajtókkal és szellőztető ablakokkal lássuk el. A szin náddal vagy szalmával fedjük, mert a zsindegy és cserép a nap melegét könnyen átengedve a dohányt száradás közben megsüti. A dohányszárító szin favazas épület, oldalai deszkázva vannak, a téglá, vályog, vagy köépületek dohányszárításra nem alkalmasak. A belseje rekeszekre van osztva, egy rekesz 5 méter széles. Azon fák, amelyekre a dohányt aggatják, vízszintesen vannak szegve az oszlopokra egymástól 50—80 cm. re aszerint, hogy bántál, vagy más dohány termelésére kaptunk engedélyt. — Minden rekesz között egy 80 cm. széles hézag, ugynevezett „financjárás“ van kívülről mindkét oldalról zárható ajtóval ellátva. — Ez a dohány ellenőrző közegek részére hagyandó meg, hogy szárításkor a spárgákat megolvashassák. Az így elkészített dohánypajta kükáról és spárgáról kell még gondoskodni. Minden hold dohány felfűzéséhez 1000 drb. 5 méteres spárga és 2000 drb. kuka szükséges. A spárgát a „Monopol“ szokta adni 150—160 leis kilonkénti árban, a spárga árát beváltáskor vonja le a beváltási árból. 1 kú „Monopol“ által kiadott spárgából 80—90 drb. 5 méteres spárga jön ki, tehát 1 hold dohányhoz 11—12 kiló spárga szükséges. Kukat fából is lehet készíteni, azonban jobb a vasból készült kuka, amit 5—9 mm. vastag gőmbvasból készítettünk.

Folyt. köv.

Holozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs.
Cluj-Holozsvár, Plata Unirel (volt Mátyás király-tér) 7. sz.
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej.
Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár rt. Szászrégenben és Népbank rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végz. — Engedélyezett devizahely. — Áruaktaral a vasu mellett.

A szőlősgazda szüret előtti teendői.

Irta: Szege Bálint.

(Folyt. és vége.)

Természetes, ha gőzölő áll rendelkezésünkre, mindenik eseinél a lugozás előtt a hordót addig gőzöljük, míg jól át nem melegedett, hogy ezáltal a penész-, ecet- stb. gombákat előljük.

Ugyanilyen eljárással kezelendők a hi: ás edények is. Amint tehát az elsoroltakból láthatjuk, meglehetősen nagy munkával jár egy már csak egy kissé megromlott hordót, vagy más edényt is ismét használhatóvá tenni, azért nem tanácsolható eléggé minden pincészetnél a hordók, edények stb. gondos, megfelelő kezelése és tisztántartása, ami által nemcsak hogy ilyen hosszadalmas munka lesz elkerülhető, hanem borunk sem lesz kitéve mindenféle borhibának, vagy betegségeknek.

Nem kis gondot és munkát igényel még az új hordók bor befogadására való képessé tétele sem, amennyiben ha minden előkészítés nélkül új hordóba mustot, vagy bort töltünk, illetve egyesítünk, a bor kellemetlen, ugynevezett faizú lesz, továbbá a fa csersavtartalmának egy részét is kivonja s ennélfogva csersavtartalma az ilyen boroknak felszaporodik s ha levegővel érintkezik, aszerint, hogy a bor többi összes sava milyen mértékben van jelen, megbarnul, sőt ha valahogy vas kerül bele, feketetörésbe megy át, illetve megfeketedik. Igaz ugyan, hogy derítéssel módunkban van a csersavat kicsaparni, de a faizút teljesen megszüntetni a leggondosabb derítésekkel sem lehet.

Régebben, vagy még ma is sok vidéken szokásban van az új hordót egyszerűen csak egyszer-kétszer dió, vagy meggyfalevélvözzel kiforrázní, ezzel ugyan a faizt elnyomjuk, de a csersav stb. oldható anyagokat nem vonjuk ki.

Ha az új hordókat megszerzük s szüretig még kellő idő áll rendelkezésünkre, úgy a legjobb eljárás, ha az új hordókat lehetőleg lágy eső-, vagy folyóvízzel megtöltjük s minden harmad-negyednap frissel kicseréljük, 15—20 napig áztatjuk, minélfogva a fában lévő mézga meglágyul s könnyebben kivonódik. Az áztatás után, ha gőzölő áll rendelkezésünkre, úgy a hordókat kigőzöljük addig, míg azok teljesen fel nem melegednek s utána 100 liter vízben 2 kg. szódát oldunk fel s ezen 2% os forró szódás vízből töltünk a gőzölés után a hordóba, azután az akona száját bedugva forgatás és rázás által hosszabb ideig mozgatjuk, hogy a forró szódás víz a hordó belsejét teljesen átjárja, abból az oldható anyagokat kivonja s ezután a hordót nyugodni hagyjuk s minden 10 percenként más és más állásba hozzuk, úgy, hogy a szódás forró víz a hordót belső oldalán mindenütt érlethesse. Utána forró vízzel, majd többszöri hideg vízzel kiöblítve, tisztává tesszük.

Annak a megtudására, hogy az áztatóvíz mennyiben tartalmaz még csersavat, úgy ha egy pohárral az öblítővízből kimerünk és egy kevés vasgálicot teszünk bele, amely után, ha a pohárban a víz megfeketedik, még mindig tartalmaz csersavat.

Ha közveilen szüret előtt szerezzük csak be új hordókat és áztatni nincs időnk, úgy kigőzöljük, vagy forró vízzel kimossuk addig, hogy a hordó felmelegedjen s utána a lugozást három-négyszer megismételjük, utána forró, majd hideg vízzel jól kimossuk s azután jó forró vízzel hígított egészséges borseprővel, vagy törkölyborral jól megforgatjuk s ennek kiöblítése után tölthetünk bele mustot.

Amennyiben módunkban van, az új hordókban tanácsosabb mindig először mustot erjeszteni, ha mindjárt bort akarunk betölteni, az áztatás okveilen megkivántaluk.

A hordók kezeléséhez tartozik még az akona és a csapdugók kezelése is. Sok helyen, különösen kisebb gazdák pincéjében, még ma is lehet látni, hogy úgy a hordó szája, mint csaplyuka késsel faragott csappal van bedugva.

Ez természetesen nem zárván jól, tehát körülcsavarják valami ruhadarabbal, amely teleszivja magát borral s mindenféle borbetegségeknek tanyájául szolgál, ahonnan azután az egész bor megfertőztek, ha pedig ruhával, vagy gyékénnyel nem csavartatik be, erősen lesz beverve úgy, hogy pár év múlva a hordónak kiszélesül csaplyuka, később bármely megfelelő dugóval látjuk is el, azután mégsem zár teljesen s így kénytelenek vagyunk az egész fenékdarabot kicserélni.

Tekintettel tehát arra, hogy az ilyen dugókkal hordóinkat hamar tönkretesszük, továbbá boraink megromlását vele csak elősegítjük, a hordók szájába használjunk mindig jól esztergályozott kemény, tehát sűrűszövetű, s olyan hosszú dugókat, hogy alsó végük mindig a borba érjen s így, mivel mindig nedves, az eljárás tökéletesebb.

Ezeket az akonákat időnkint, különösen, ha látunk, hogy egyik-másik nyálkásodni kezd, vagy kellemetlen, talán kissé ecetszagú, kiszedjük a hordókból s jó forró vízbe rakjuk s egy ideig benne hagyva, utána tiszta hideg vízzel, kefével megmossuk, szárazra törölve helyére visszarakjuk.

A csaplyuk bedugásánál soha ne használjunk mást, mint jó, nem likacsos parafát, mert bármily jól esztergályozott vakcsapot használunk, mindig erősen be kell vernünk s ennélfogva igen megrongálja a hordó csaplyukát, míg ellenben a parafa puha, rugganyos tulajdonságánál fogva jól odasimul, tehát tökéletesen zár, hordóinkat nem rontja s emellett vele a csapolás rendkívül egyszerű úgy, hogy bárki is csapolhat anélkül, hogy egy csepp bor is elfröccsenne.

A hordók a pincében mindig ászokra helyezendők el, úgy, hogy ne közveilen az ászokon, hanem mindig kötőfába vízszintesen, vagy még jobb, kissé a csaplyuk felé lejtve feküdjön éspedig a puhafából készült három-éltű kötőfákat mindig úgy helyezzük a hordó sarkabroncsa alá, hogy a hordó és az ászok között egy kis tér legyen, jeléül annak, hogy a hordó nem az ászokon, hanem a kötőfákon fekszik. Továbbá a beállításnál arra is figyelemmel legyünk, hogy a hordók egymást ne érik, hanem egymástól legalább négy ujjnyira s a pince falától 30—40 cm.-nyire álljanak, hogy a hordókhöz azok tisztításánál s fejtek alkalmaival, különösen a nem ajtós hordók megemelésénél, hozzáférhessünk.

Mivel a legtöbb pince sötét és nedves levegőjű, ami a penész terjedésének rendkívül kedvez és a vasrészek ily helyen hamar rozsdásodnak, már az új hordók abroncsait lakkal vonjuk be, hogy a rozsdától megvédhessük, míg a penész ellen legmegfelelőbb, ha száraz ruhával gyakran áttöröljük és a pincét is kikénezzük, amely egyuttal a pincére szárítólag is hat.

Igen nagy gond fordítandó a borszivattyúk gumitömlőire is, pláne ott, ahol azokat ritkán veszik használatba. Ilyen gumitömlők a legtöbb esetben mindenféle penész- és ecetgombát tartalmaznak és gyakran kellemetlen szaguk is, amit a borra könnyen átvisznek. A gumitömlők tisztítása úgy történik, hogy a tömlőknek egyik végét dugóval bedugjuk, s ennek megtörténte után gyengén meleg erős szódás vízzel teletöltjük, megtöltés után itt is dugóval látjuk el s több órán át így hagyjuk, ezen lugozást többször megismételjük. Ennek megtörténte után a szivattyúra szereljük és hosszabb ideig tiszta vizet nyomatunk át rajtuk. Azután szellős, száraz helyen szikkadni hagyjuk, ennek megtörténte után 10—15% szesz vízzel átöblögetjük.

A boroshordók és edények okszerű kezelése igen fontos dolog, mivel azok beszerzése tetemes összegeket kíván, azért minden szőlő-, illetve borosgazdának nem kis érdeke boroshordóit és edényeit minél hosszabb ideig használható állapotban tartani.

EGYLETI ÉLET

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1926. évre 150 lei tagdíjat fizetett: Lapikás Béla Kutyalva, Korca János Ujbálcnc (100 lei), Végh Albert Mezőtőháti (100 lei).

1926. évre 200 lei tagdíjat fizetett: Szász Dezső Pusztakamarás.

1926. évre 100 lei E. G. pótdíjat fizetett: Lapikás Béla Kutyalva, Szász Dezső Pusztakamarás.

1927. évre 150 lei tagdíjat fizetett: Szalay Gyula Kolozsvár, Lapikás Béla Kutyalva, Gaál József Gogánváralja, Korca János Ujbálcnc, Végh Albert Mezőtőháti, Ruz Albert Gogánváralja, Sipos Sándor Sárköz, Bíró Pál Papolcz (100 lei), Korody Dénes Csikcsatóság.

1927. évre 200 lei tagdíjat fizetett: Első Erd. Kiszállatnyesztő Egylet Brassó, Neményi József Hadrév, Szász Dezső Pusztakamarás, Schiller Miklós Dés, Wachsmann Károly Kiscség, Vármegyei Gazd. Egylet Szatmár, dr. gr. Degenfeld Miksa Hadad, Gerbert Kálmán Kézdivásárhely, Hangya Központ Nagyenyed, Adam Attila Zagon. dr. gr. Bethlen László Bethlen.

1927. évre 150 lei E. G. pótdíjat fizetett: Első Erd. Kiszállatnyesztő Egylet Brassó, Szalay Gyula Kolozsvár, Lapikás Béla Kutyalva, Gaál József Gogánváralja, Neményi József Hadrév, Szász Dezső Pusztakamarás, P. Ferencz Pál Szék, Vármegyei Gazd. Egylet Arad, Schiller Miklós Dés, gr. Mikos Mihály Maroscsesztve, Korca János Ujbálcnc, Végh Albert Mezőtőháti, Ruz Albert Gogánváralja, Wachsmann Károly Kiscség, Vármegyei Gazd. Egylet Szatmár, Sipos Sándor Sárköz, dr. gr. Degenfeld Miksa Hadad, br. Kemény Katalin Malomfalva, Gerbert Kálmán Kézdivásárhely, Bíró Pál Papolcz (75 lei), Hangya Központ Nagyenyed, Korody Dénes Csikcsatóság, gr. Zelenszki Róbert Temesujfalu (50 lei), Adam Attila Zagon, Vajna Andor Kézdimartonfalva, dr. gr. Bethlen László Bethlen.

1928. évre 200 lei tagdíjat fizetett: Hangya Központ Nagyenyed.

1928. évre 150 lei E. G. pótdíjat fizetett: Hangya Központ Nagyenyed.

Vegyes közlemények

Lapunk mai számának címszalagjára reávezettük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetési díjhátralékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátralékot az E. G. E. illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevétele nélkül beküldeni sziveskedjenek.

A Szolnokdöbökavármegyei Gazdasági Egylet 1926. évi működéséről szóló, a közgyűlés elé terjesztett jelentés szerint, melyet most tett közzé hivatalos lapjában az egyesület, tartott 2 ig. választmányi s egy évi rendes közgyűlést. Az egyesület Désen 3 ismeretterjesztő előadást rendezett, melyekre előadókul dr. Péter Bélát, Schöppner Sámuel, dr. Szász Ferencet, Stanilói Károlyt és dr. Nagy Ignácot kérte fel. Dr. Nagy Enjre egyleti titkár megírta az EGE. Irodalmi és Könyvkiadóvállalati Szakosztálya kiadványai között megjelent, „A cukorrépa termelése” című könyvét. Az egyesület a Minerva biztosító intézettel szerződéses viszonyba lépett, melynek alapján létesített biztosítások a gazdák teljes megalégedésére szolgáltak. Az egyleti raktárnak gyapjufésülő üzem elhelyezésére való felhasználása szintén hathatósan szolgált a vidék gazdáinak érdekeit. Az egyesület úján tisztított lóhere- és lucernamagot 73 gazda 9326 kg. mennyiségben, búzát és más gabonát 40 gazda 8893 kg. mennyiségben, gyümölcs- és szőlőoltványt rendelt 35 gazda 87,625 lei értékben, vetőmagot 150 gazda 185,539 lei értékben, szőlővédelmi szereket 180 gazda 86,459 lei értékben. Tagjai részére közvetítette az egyesület 100 q szuperfoszfát, 42 kg. Porzol és 798 gr. Distol beszerzését. Amint a fentiekből is látszik az egyesület igen tevékeny működést fejtett ki tagjai és általában a gazdatársadalom érdekeiért.

A németországi tanulmányuton levő erdélyi gazdaijakról a múlt napokban kapunk hírt. Ugyanis egy megbízottunk németországi kőrutja alkalmával meglátogatta az erdélyi gazdaijakat, kik — értesítés szerint — meg vannak elégedve s jó egészséggel örövendek, sokat tanultak és a tanulmányuton levő líjak egyike egy német továbbképző iskolába fog beiratkozni az idei ősz folyamán.

Mezőgazdasági kamarai gyűlés Brassóban. Szomorú megállapítások színtere volt a háromszéki kamarai szeptember havi gyűlése Brassóban. Molnár Kálmán előterjesztette és beigazolta hivatalos bizonyítványokkal, hogy az idén Háromszéki megyében olyan rossz termés volt, hogy 21 községben átlag még a vetőmag sem termelt meg. Előterjesztésére a kamara elhatározta, hogy a miniszteriumtól feliratban a szárazság-sújtotta községek egész évi adójának elengedését kéri, valamint községenként legalább 2—2 waggon vető és kenyérmag 1 évi hitelre kedvezményes áron való kiutalásáért folyamodik. — A Brassóba tervezett mezőgazdasági kiállítás megtartását elhalasztotta a gyűlés szeptember 24. ikére.

A Szolnokdombokamegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya Désen, f. hó 20-án gyűlést tart. A gyűlésen tárgyalás alá kerülnek egy Désen rendezendő méhésztan-dorgyűlés kérdése, növényvédelmi szerekek végzett kísérletek, műtrágya együttes beszerzése, egy állami földműves iskola felállításának javasolása, keblil és egyéb ügyek.

Ambrosi-Fischer & C. Faiskolák és Szőlőültvénytelepek Rt.-nak árjegyzéke az 1927—28. évre megjelent, melyben az idén is gazdag választékban szerepelnek a nyugati államokban bevált, Erdélyben kitenyészett gyümölcs és díszfák, rózsafák, bokrok stb. Az árak kb. a következők: almafák 60, körtefák 75, birsalmák, naspolyák, megyfák 75, különböző barackfák, szilvafák 60 leírta kaphatók darabonként. A faiskola és szőlőültvénytelep áruit azoknak jó minőségénél fogva a legmelegebben ajánlhatjuk a gazdaközönség figyelmébe.

* Gyümölcsfa Karbolfium legjobb minőségben kapható „FLORA” Industria Chimicánál Timișoara. 76

Az E. G. E. Irodalmi és Könyvkiadó Vállalatának kiadványai között — amint lapunkban is többször közölt árjegyzékből kitűnik — eredetileg több mint 62 különféle szakkönyv jelent meg, melyek közül azonban ma már alig 26 szerezhető még be, a többi kifogyott. Ez a körülmény élesen bizonyítja a kiadványok értékes volta és kiváló használhatósága mellett, miáltal erdélyi gazdaközönségünk számára nélkülözhetetleneké váltak. A fűzetek mérsékelt megálapított ára lehetővé teszi mindenki számára azok megszerzését, hiszen az egyes példányok árával ma szinte nem lehetne beszerezni azt a papirmennyiséget, amelyre az illető fűzet nyomva van. A folytonosan sürűbbé váló megrendelések folytán egyes kiadványaink ismét kifogyófeiben vannak. Felhívjuk ezért a T. Tagtársaink figyelmét, hogy kiadványaink közül a szükséges példányokat mielőbb szerezzék be, addig, míg a készlet tart.

PIAC

A lóhere- és lucernamag ára. Kereskedelmi körökben kialakult vélemény szerint az ideai lóheremagtermés sokkal gyengébb, mint ahogy az első hírek szólottak. Az általánosítás a korábban beérő bánáti termés alapján történt. A Bánátban már a termés nagy részét értékesítették a gazdák. Aradtól Nagyváradig, különösen a határ mentén jó a here- és lucernamagtermés, ugyancsak Szászrégen vidéken úgy mennyiségileg, mint minőségileg teljesen kielégítő termés volt, némely vidéken azonban igen változó, sokszor gyenge. Ugy a lóheremag, mint a lucernamag ára jelenleg 45—50 lej között ingadozik minőség szerint. Az árak eme hanyatlása a lanyha világ-

piaci helyzetre vezethető vissza. Magyarországból, Csehországból kedvező termésjelentések érkeztek. — Az árak megszilárdulása későbbre várható s az eladásoktól tartozkodó gazdák azonban kétségtelenül megfelelő árakat érhetnek el.

A nagyváradai országos vásár A napokban tartották meg Nagyváradon a szokásos nyáriutói nagyvásárt, melyre 3000 szarvasmarhát és 1500—2000 lovat hajtottak fel. Ebből a szokatlanul nagy mennyiségből délig mindössze 16 szarvasmarha és 11 ló cserélt gazdát. Kereslet csupán sertésben volt, amelynek ára tényleg felment, úgy, hogy a vásáron 38—40 lejért kériek kilógrammonként élősúlyban.

Cséplőgarnitúra k.

A legújabb gyártmány, hosszú rázó-szerkezettel, duplasoros golyóscsapágyakkal, acélrárával, benzín petroleum-motorral, gőzgéppel párosítva

Malmigépek Ganz hengerek, szik-szíták, kombinált koptató- és tisztítógépek, daratisztítók stb.

malomátalakítások, Dieselmotorok kompresszoros és kompresszor nélküli kivitelben.

Cormick-International

petroleum traktor 3 vasu ekével.

Hosszu Isjáratu fizetési feltételek. Gyári árak.
Román Gazdasági Géphéreshedelmi Rt.
Az Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.
Budapest romániai képviselete.

Cluj—Kolozsvár, Str. Regina Maria 45.
Telefon: 151. Távirat: Locomobil.
3997

20-40% os TÖBBTERMÉS!

SEMINOL

vetőmagcsáva
A Magyar. Kir. Növényb-chemiai Intézet által eszközölt kísérletek szerint, üszög ellen biztosan véd és a csiraképeséget emeli.
Ára 50 lit. vízhez 35 lej, 100 liter vízhez 62 lej.

AZOFORM

bakteriomas vetőmagtrágya
Számítalan kül- és belföldi elismerő levél.

Többszörösen kitüntetve. Vállalatunk: Budapest, Bécs, Prága, Páris, Lemberg, Ujvidék, Bodenbach.

A Magyar Országos Többtermelési Liga 122 kísérletet végzett jó eredménnyel.

A „Bánáti Landvirts” (Sváb Gazd. Egylet hiv. lapja) közli, hogy Klopodán egy holdon AZOFORM-mal 900 kg. buza termelt, anélkül 500 kg. Használata egyszerű!

Ára 1 hektárra (1 és 3/4 holdra) 350 lej. Felvilágosítással szolgál és rendeléseket effektuál a romániai vezérképviselet és lerakat.

Fekete István, Craiova, Str. Ghica Voda 19.
Közsegl. járási képviselőket — tanítókat, jegyzőket — magas jutalékkal keresünk!

„EXCELSIOR“ FAISKOLA

Gyümölcsfák,

minden fajtából

jók és olcsók!

ION MARIAN
PIATRA-OLT

Jud. Romanati (megye)

Spárga, földieper,

málna,

gledicsia, eperfa.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lel. Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Ispánt keresek azonnali belepésre, ki a gazdaság minden ágában jártas, különösen a tehenészetben. Bizonyítvány másolatok Naláczy Gejza, Pul, jud. Hunedoara küldendő. 3940

34 éves, szász nemzetiségű, kis családdal, 12 évi gyakorlattal gazdasági állást keres, gazdaságban jelenleg is állásba van. Cim a kladóban. 71.

Eladó 1 gőzeke 16 HP. Fowler gyártmányu, 2 locomobilal teljesen felszerelve. Friedrich Testvérek gépgyár, Timișoara. 75.

Szamosfalvi béggazdaságunk megszűnése miatt olcsón eladók: gazdasági gépek, eszközök, felszerelések stb. Bognár és Szántó Cluj, Calea Reg. Ferdinand 70. 61

Keresek báznal és berkshirel átvészelt 1—2 éves tenyészkocákat és kanoikat eladót. Nagy Dénes földbírtokos, Turda, Főtér. 33

Eladó Hatvani nemesített buzavetőmag szamosfalvi gazdaságunkból. Ára vevő zsákjában ab Cluj állomás 100 kilónként 1200 lei. Megrendelések az összeg és zsákok előzetes beküldése mellett — míg a készlet tart, — a megrendelések sorrendjében eszközöltetnek. A szállítást azonnal kezdetét veszi. Bognár és Szántó r. t. Cluj-Kolozsvár. 61

Eladó Cuzăplac-on. Județul Cluj, az Almás völgyében 85 hold berendezett bírtok, szép uri lakással, parkkal, 10 hold fajgyümölcsös. Értekezhetni az ottani jegyzővel. 79.

Két darab saját tenyésztésű fél éves fehér göndör szőrű mangalica kanmala-cot vérfrítés céljából hason fajtából két kanmala-cal szeretném kicserélni. Megkereséseket kérem br. Petrichevich Horváth Arthur címére, Săuca-Szökefalva, p. u. Diclosănmartin. 80.

Odvosi 3 számú őszi buza

eredeti, nemesített, bőven termő, a rozsdának és megdőlésnek kiválóan ellentálló, jó lisztet adó vörös kalászu buza-fajta.

Megrendelhető a nemesítő

dr. Konepi Kálmán gazdaságában

Odvoson, u. p. Conop, Arad-megye

Szállíthat a gazdaság ezenkívül kipróbálásra 1—2 mázsát új kitenyésztesű 37. számú fehérkalászu hibrid buzájából is. 82

MEZŐGAZDÁK!

Aki ment akar maradni károsdástól, az csávazza mindennemű vetőmagját a német gyártmányu

USPULON-UNIVERSAL

páccal

(azelőtt TILLANTIN nedves pác) vagy

TILLANTIN

száraz páccal.

Ezek a szerek, amellyel, hogy elpusztítják az üszög sporáit, még a csiraképeségre is előmozdítólag hatnak, gyorsabb csirázást és erőteljesebb fejlődést biztosítanak.

Kaphatók minden mezőgazdasági szövetkezetnél és a szakmabell ízetben vagy alábbi cégnél:

„ROMANIL“ A. G.

Timișoara, I. Bánáti palota. 3949